

KISEBBSÉGI ESEMÉNYTÖRTÉNET

FEKETE LAJOS ÍRÁSAIBÓL

1936. június

A DÉLVIDÉKI MAGYARSÁG A POLITIKA MÉRLEGÉN

A jugoszláviai magyar kisebbség politikai hovatartozása a volt magyar párti vezető férfiaknak, de a többségi szerb politikusoknak is egyaránt nagy gondot okoz. Míg előbbiek egy önálló magyar kisebbségi politikai pártban, addig utóbbiak a jugoszláviai radikális egységpártban (Jugoslovenska Radikalska Zajednica) látnák legszívesebben a magyarságot. Mint korábbi beszámolóinkban megírtuk, egy jugoszláviai választás kiírása könnyen megtörténhet s a különböző politikai pártok máris komoly propagandamunkát fejtenek ki a választók megnyerésére, illetve a választások előkészítésére. Így a kormány radikális egységpártja részéről Stanković földművelésügyi miniszter maga járta végig a vajdasági (főleg a kisebbségek által lakott) községeket, és különböző ígéretekkel édesgette a JRZ táborába a hiszékeny magyarokat és németeket.

A feloszlatott jugoszláviai Magyar Párt egykori képviselője, dr. Strelitzky Dénes, a jugoszláviai magyar kisebbség jövő feladatairól és politikai orientációjáról a Törökkanizsán megjelenő *Jugoslovenski Sever* című hetilapban nyilatkozott. A nyilatkozat szerint a földművelésügyi miniszter vajdasági politikai körútja után a magyarság soraiban erőteljesebb politikai mozgalom tapasztalható, de jelentős átcsoportosulás is a volt magyar párt híveinek sorában. A kisebbségek dilemma előtt állanak – mondja a nyilatkozat –, hogy belépjenek-e a kormány radikális pártjába, vagy pedig a volt magyar párt esetleges életre keltését várják meg. Bár ez utóbbira alig van kilátás, mert a mai törvényes előírások nem teszik lehetővé a magyarság régi politikai csoportosulásának felújítását . . .

AZ ÚJVIDÉKI MAGYAR ŐSTEHETSÉGEK KIÁLLÍTÁSA

Az újvidéki Református Olvasókör nagyszabású közművelődési terveinek megvalósítása során újabb lépést tett. Az egyesület legutóbb színműpályázatot írt ki, majd pedig a képzőművész őstehetségek felkutatására és felkarolására indított mozgalmat. Evégből kiállítást rendezett április hó folyamán a jugoszláviai magyar rajzoló, festő és szobrász őstehetségek alkotásaiból. A kiállítás iránt hatalmas érdeklődés nyilvánult meg, amelynek eredményeképpen több mint 300 kép, festmény, rajz, szobormű, faragás és dombormű érkezett be. A sok másoló-, utánozótehetség mellett örvendetesen lehetett megállapítani, hogy néhány műkedvelő szobrász és festő egyéni, bár primitív alkotókészsége vitán felül áll. Ha a kiállítók közül tehát csak két-három őstehetség fejlődését lehet remélni és egyidejűleg ezek továbbképzését biztosítani, a kiállítást rendező újvidéki Ref. Olvasókör máris elérte célját és az arra érdemesek továbbképzésére a jugoszláviai magyar társadalom támogatását joggal elvárhatja.

ZENTA NEM KAP FŐGIMNÁZIUMOT

Jugoszlávia második legjelentékenyebb magyar–szerb párhuzamos tannyelvű gimnáziuma Zentán van, amelynek régi sérelme, hogy nyolc tanosztályos legelőt a tanügyi hatóságok megszüntették, és csak mint négyosztályos, alsó fokú gimnáziumot engedték működni. Jugoszlávia egész területén azóta is egyetlen nyolcosztályos gimnázium van, Szabadkán, melyben a kötelező államnyelv mellett magyar tannyelvű oktatás is folyik. Most azután Zenta város képviselő-testülete beadványban kérte alsó fokú gimnáziumának főgimnáziummá való átszervezését. E kérést a város magyarságán kívül a szomszédos (majdnem egészen magyar) községek, sőt Magyarkanizsa városa is évi 27 000 dinár iskolafenntartási segéllyel kívánta támogatni. A belgrádi vallás- és közoktatásügyi minisztérium azonban a napokban elutasította Zenta kérését s az elutasítást azzal indokolta meg, hogy az eddigi önkormányzati iskolák nem mutattak fel kellő eredményt; egyébként is a közeli városokban elég felsőfokú gimnázium van, és így a zentai és környéki diákok ott folytathatják tanulmányaikat. Az elutasító végzés indokolásával kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy Zentához a legközelebbi nyolcosztályos gimnázium a negyven kilométernyire fekvő Szabadkán van, amely távolság iskolalátogatás szempontjából nem jöhet figyelembe. Ami pedig az indokolásnak az önkormányzati iskolák ki nem elégitő tanoktatására vonatkozik, nem lehet kifogás a zentai gimnáziumra, mert mindenki által tudott dolog, hogy a zentai gimnázium nem önkormányzati, hanem állami tanintézet. Reméljük, hogy erről lassacskán a belgrádi közoktatásügyi minisztérium is tudomást szerez, s a zentai állami gimnázium esetleges újabb kérésének elutasításánál ezt figyelembe veszi. Végül pedig a Magyarkanizsa által állami középiskola fenntartására felajánlott 27 000 dinár sem megvetendő összeg, ha arra gondolunk, hogy a jugoszláviai iskolák éppen nem nívón felüli

felszerelésűek, amint azt az alábbiakból is látni fogjuk. Nagykikindán a képviselő-testület a város nehéz pénzügyi helyzete miatt beszüntette a helyi polgári iskola szubvencióját, amelyet a város már 30 év óta tart fenn. Április hónapban az intézet tanárai már a saját fizetésükből fedezték az iskolaszolga fizetését, irodaszereket, villanyszámlát stb. költségeket. A szülők kétségbe vannak esve, hogy most a záróvizsgák előtt két hónappal tették lehetetlenné az iskola fenntartását, és így a gyermekek egy teljes évet veszítenek. A legfőbb baj, hogy a háború előtt épített modern iskolaépületet az orosz „Invalidus-Otthon”-nak adták át, s a polgári iskola egy rozoga, egészségtelen épületben maradt. Most az iskola fenntartásáról tárgyalások folynak a polgármester és a báni hivatal, valamint a minisztérium részéről, hogy az iskola pénzügyi alapjait újra megvessék.

AZ ÓBECSEI MAGYAR NÉPKÖR MŰKÖDÉSE ÉS A VAJDASÁGI MAGYAR ÍRÓK JUTALMAZÁSÁRA KITŰZÖTT EZÜSTKOSZORÚ-JELVÉNY

Az óbecsei Magyar Népkör, amely a Vajdaság egyik legrégebb és legtekintélyesebb magyar kultúregyesülete, megtartotta idei tisztújító közgyűlését dr. Draskóczy Ede elnökletével. A közgyűlésen nemcsak az óbecsei, hanem a környékbeli testvéregyesületek is képviseltették magukat. Draskóczy Ede elnöki beszámolója után kihirdették a Kör vezetőségének határozatát, mely szerint a vajdasági írók egy-egy jelesének évente kiosztani szokásos ezüstkoszorút ezúttal Szirmai Károlynak, a *Kalangya* című irodalmi folyóirat főszerkesztőjének ítélték oda. Szirmai Károly méltán megérdemelte a kitüntetést, mert Szentleky Kornél halála óta lankadatlan fáradtsággal és igyekezettel tartja kezében a vajdasági magyar irodalom irányítását, szervezését, és végzi azt a tisztító munkát, amely nélkül a vajdasági irodalom hímes mezői elgazosodnának. Az óbecsei Magyar Népkört dicséret illeti azért az áldozatkészségért, amellyel a vajdasági magyar irodalom felkarolásában és a délvidéki irodalom jeleseinek kitüntetésében és buzdításában mindig elől jár.

MAGYAR NÉPOLVASÓKÖR ALAKULT NAGYBECSKEREKEN

A jugoszláviai magyar kultúregyesületek száma eggyel szaporodott: Nagybecskereken Kelemen János hírlapíró (a *Híradó* szerkesztője) kezdeményezésére Magyar Népolvasókör elnevezéssel a magyar közművelődés terjesztésére egyesület alakult. A február 23-án közgyűlésileg elfogadott alapszabályt az illetékes hatóságnak jóváhagyás végett benyújtották. Az egyesület egyik sarkalatos alapszabálypontja a többségi nép részéről olyan kevéssé honorált és már unalomig hangoztatott jugoszláv–magyar kultúrközeledést hirdeti; ennek szol-

gálatában kíván állni az egyesület. Az egyesület tervbe vett könyvtáralapítása azonban jó szolgálatot tehet a könyvhiányban szenvedő bánáti magyarságnak.

1936. október

PÁRHUZAMOS MAGYAR TANNYELVŰ OSZTÁLYOK, MAGYAR ISKOLÁK ÉS TANERŐK HIÁNYA

A jugoszláviai magyar művelődés jövőjére nem közömbös az a körülmény, hogy a múlt esztendőék szigorú tilalmaival szemben most már szabad a magyar lapokban olyan közleményeket megjelentetni, amelyek a magyar tannyelvű iskolaköteleseknek a magyar párhuzamos osztályokba való minél nagyobb számú jelentkezése érdekében szólnak. Így az idei iskolai beiratkozások előtt a délvidéki magyar sajtóban egyre sűrűbben jelentek meg ezek a felhívások, amelyeknek jelentőségét akkor érthetjük meg valójában, ha tudjuk azt, hogy a múltban is nem egy magyar tannyelvű elemi iskolai osztályt zártak be a jelentkezett növendékek elégtelen száma miatt. Reméljük azonban, hogy a magyar ajkú növendékek kellő számú jelentkezése ezúttal még pár elemi iskolai magyar osztály megnyitását fogja eredményezni. Egyébként jellemző, hogy a felhívás közzétételét csak az újvidéki *Reggeli Újság*, az ugyanott megjelenő *A Nép* és az újverbászi *Középbácska* című lapok vállalták, míg a legnagyobb jugoszláviai magyar napilap, a szabadkai *Napló* nem vállalt erkölcsi felelősséget e közlemény tartalmáért, és így nem közölte. Pedig a felhívás az öntudat-ébresztetésre nagyon is rászoruló délvidéki magyarság körében igen fontos, mert az egyéb nemzetiségekkel elkeverten élő magyarok számának megtartását szolgálja.

Máskülönben a magyar iskolákban és tanerőkben való nagy hiányra mutat a zentai magyarság tagjaiból alakult belgrádi küldöttségjárás a zentai és Zenta körüli tanyai iskolák ügyében. E küldöttség kérte a közoktatásügyi minisztert, nevezzen ki magyar tanítókat, mivel a zentai járásban 15, Zenta városában és a tanyákon pedig 9 elemi iskolai osztály áll tanító nélkül. Ezekben a tanosztályokban, sajnos, esztendőék óta szünetel az oktatás, és a zentai iskolaszék megállapítása szerint a tanulók 10%-a éppen a tanítóhiány miatt nem jár rendszeresen iskolába. Nem különb a helyzet az adai külső tanyákon sem. Az újvidéki *A Nép* című lap A betű száműzöttei címmel június 6-i számában cikket közöl analfabéta sorsra kárhoztatott 80 jugoszláviai magyar kisdiajról. Az Ada környéki tanyák 15–18 km-re vannak a közsétől, amely távolságot megjárni iskolalátogatási szándékkal a legszívósabb tanyai gyermek sem képes. Inkább marad írástudatlan. „Iskolát kérünk tehát és tanítókat – végződik a cikk – olyan tanítókat azonban, akik magyarul is tudnak, mert magyar anyanyelvű a 80 írástudatlan kisdiaj.”

A jugoszláviai magyar tanítóhiányról szóló sajtóközlemények mellett, álljon itt a jugoszláv közoktatásügyi minisztériumnak évenként, a hivatalos lapban (ezúttal a *Službene novine* 1936. július 11-i számában) közzétett kimutatása az üresedésben lévő magyar tanítói állásokról. E kimutatásból első pillanatra látni fogjuk, hogy a kérdéses tanítói állások helyenként évek óta betöltetlenek.

Betöltetlen magyar tanítói állás

	<i>az és az</i>		<i>az és az</i>	
	<i>1935/36</i>	<i>1934/5</i>	<i>1935/6</i>	<i>1934/5</i>
	<i>isk. évben, járásonként</i>			
1. Alibunári járás	2	3	11. Nagyikindai járás	1 3
2. Alsólendvai járás	–	1	12. Óbecsei járás	1 2
3. Apatini járás	1	1	13. Titeli járás	– 1
4. Bácsstopolyai járás	6	4	14. Törökbecsei járás	1 2
5. Kevevári járás	2	2	15. Törökkanizsai járás	4 3
6. Kiskőszegi járás	2	3	16. Újvidék város	– 4
7. Kulai járás	–	2	17. Újvidéki járás	– 1
8. Magyarkanizsai járás	–	2	18. Verseci járás	1 1
9. Módosi járás	1	1	19. Zentai járás(ebből Zenta 9, a múltban 6)	15 6
10. Nagybecskereki járás	5	4	20. Zombori járás	– 1
			21. Zsabyai járás	1 3
			Összes betöltetlen tanítói állás	43 50

A fenti táblázat végső eredménye szerint az elmúlt iskolai évben üresedésben volt 50 tanítói állásból 7 betöltetett ugyan, a tanerő nélkül maradt 43 tanostály minimálisnak előírt (osztályonként 30) 1290 növendéke azonban tanító hiányában nem látogatta az iskolákat. A magyar tanítóképzés elégtelen volta és a tanerők utánpótlásában szinte leküzdhetetlennek látszó akadályok miatt évről évre több magyar ajkú kisdíák szorul ki az iskolákból, akiket végül is a többségi nemzet iskolapadjaiba szorít majd valamilyen rendelkezés.

KÖZÉPISKOLAI MAGYAR NÖVENDEKEK ÓRIÁSI BUKÁSI ARÁNYA A JUGOSZLÁV KÖZÉPISKOLÁKBAN

Most néhány szót a jugoszláviai magyar középiskolásokról. A délvidéki középiskolai vizsgák lezajlása után megállapítható, hogy a múlt esztendők gyakorlatával szemben is feltűnően sok az osztályismétlésre utasított növendék, különösen a magyar tannyelvű párhuzamos osztályokban. Hogy jó és rossz tanuló a világ minden táján akad, az kétségtelen, de hogy Jugoszlávia egyene-

sen a rosszul tanuló növendékek hazája volna (különösen ha a diák magyar), azt kétségbe kell vonnunk. A kérdéssel foglalkozókat mindenesetre gondolkozóba ejtik azok a vizsgaeredmények, amelyek például a szabadkai állami fiúgimnáziumban kerültek nyilvánosságra. A gimnázium, amelyben párhuzamos szerb–magyar tanítási nyelv mellett folyik az oktatás, egyike a magyar növendékek által legjobban látogatott tanintézeteknek. Az intézet növendékeinek ez évi általános bukási aránya 47% volt. Ha azonban az elbukott növendékek nemzetiségi megoszlását figyeljük, a bukott diákok 70%-a magyar. Tehát önmagától adódik a kérdés: miért kell ugyanabban a tanintézetben a magyar tannyelvű növendékeknek magasán (70%) az általános (47%) bukási arányszám felett megbukniuk. Vajon nem a tanítási rendszer terhére kell itt írni bizonyos százalékot? Megadja erre a kérdésre a feleletet a dunabánsági tanítók július 10-én Újvidéken tartott kongresszusa (e közgyűlésről az alábbiakban még bővebben szólunk), amely közgyűlésen a tanítók összessége határozatlanul állapította meg, hogy a középiskolai tanulók rossz előmeneteli eredményéért az elemi iskolai tanítási rendszer a felelős, amelyet sürgősen át kell szervezni.

A JÁNOS VITÉZ TEMERINBEN

Temerin, a tízezer körüli színmagyar lakosú bácskai falu már többször tanújelét adta, hogy kulturális téren a legjelentékenyebb magyar községek egyike Jugoszláviában. A helyi műkedvelő egyesület ezúttal nagy felkészültséggel szabadtéri előadásban a János vitézt mutatta be, s erre az előadásra a távolabbi környék magyarsága is nagy számmal jelent meg. A nagy sikerű előadásra a bácskai szerbség is felfigyelt, és az újvidéki *Dan* c. napilap e szabadtéri előadással és a mostanában több helyen megtartott magyar Gyöngyösbokréta-ünnepségekkel kapcsolatban megállapította, hogy amíg a szerbek politikai gyűléseiken az egymás iránti izzó gyűlölködésben és az üres frázisok hangoztatásában élék ki magukat és a politikai szenvedélyek romboló hatása alatt a széttagozódás felé haladnak, addig a magyarok tervszerűen dolgoznak kultúrájuk fenntartásán és nemzeti egységük megvalósításán.

A magyar szempontból igen jelentős temerini szabadtéri előadással kapcsolatban azonban nem lehet keserű sajnálással elhallgatni, hogy az ilyen színmagyar darab előadása előtt lojalitásból elmondott államnyelvű bevezető beszéd mennyit ront a darab értékén. A János vitézt is szerb szavaltatok előzték meg, amely szavaltatok sehogy sem illeszkedtek bele a magyar levegőjű est keretébe. Itt említjük meg, hogy a temerini Katholikus Kör igazgatója, dr. Fehér Mihály ügyvéd a saját költségén régészeti ásásokat kezdett a község határában. Az ásások már az első napon eredménnyel jártak és IV. Béla király korabeli csontvázak, edények, fegyverek és egyéb tárgyak kerültek felszínre. Az ásások sikerén buzdulva a Katholikus Kör most hatósági támogatást kér a feltárás további munkálataihoz.

A HARMADSZOR MEGALAKULT BÁNÁTI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET MŰKÖDÉSÉT NEM ENGEDÉLYEZTÉK

Ugyancsak ismételten tesszük szavá a nagybecskereki Bánáti Magyar Köz-
művelődési Egyesület sorsát, amely egyesületet tudvalévően 1934 áprilisában
báni rendelkezésre bezártak. Az egyesület azóta egy ízben újjáalakult, alapsza-
bályait azonban a közoktatásügyi miniszter azzal a megokolással nem hagyta
jóvá, hogy vezetősége és választmánya politikailag exponált embereket is fel-
vett a soraiba. Ezáltal nincs biztosítva a kultúregyesület politikamentes mun-
kássága, és ezért elvetette a miniszter az akkori betérésztést.

Az elutasító közoktatásügyi miniszteri végzés után az egyesület most új ve-
zetőkkel harmadszor is megalakult, olyan személyek bevonásával természetese-
sen, akik életükben politikával nem foglalkoztak. Most azután, amit senki se
várt, bekövetkezett a harmadszori elutasítás is, amely az előbbiektől csak
annyiban tért el, hogy ezúttal meg sem indokolták, miért nem fejthet ki mű-
ködést a Bánáti Magyar Közművelődési Egyesület!

1937. január

TÍZTAGÚ MAGYAR KÜLDÖTTSÉG BELGRÁDBAN

A volt Magyar Párt vezeterei kellő politikai tapintattal igyekeztek bizonyágot
szerezni a kormány újabb hangulatáról a kisebbségi kérdésekben és egy tíztagú
küldöttség Belgrádba utazott, hogy a kormány tagjai előtt ismertesse a magyar-
ság kulturális kívánságait és átadja memorandumát. A küldöttség tagjai dr.
Deák Leó, dr. Draskóczy Ede, dr. Strelitzky Dénes, Marton Andor, dr. Várady
Imre, dr. Batta Péter, Vámos János, Nojcsék Géza, Horváth László és Gros-
singer Károly voltak. A küldöttség először a földművelésügyi és közoktatásügyi
minisztert kereste fel, aki előtt ismertette a magyarság kívánságait és régi ke-
letű sérelmeit. Kérte a küldöttség a belgrádi tanítóképző magyar tagozatán az
első osztály megnyitását, egyes betöltetlen magyar tanítói állások betöltését és
a tanítóhiány miatt bezárt kisebbségi iskolák megnyitását, a más bánóságokba
elhelyezett kisebbségi tanítóknak a Vajdaságba való visszahelyezését és az ele-
mi iskolai törvény végrehajtását oly módon, hogy a névvegyelemzésnek még a
maradványai is eltűnjenek. Kérte a szabadkai Magyar Népkör és a becskereki
Magyar Közművelődési Egyesület működésének újbóli engedélyezését. A két
miniszter figyelemmel hallgatta meg a magyar küldöttség előterjesztését, majd
a miniszterelnök előtt a küldöttség kijelentette, hogy hajlandó részt venni a
kormány munkájában, amennyiben a magyarság jogos kívánsága meghallgatás-
ra talál. Stojadinović miniszterelnök félórás beszédben válaszolt a küldöttség

tagjainak és hangsúlyozta, hogy a kormány a demokrácia elveit teljes mértékben érvényesíteni akarja a kisebbségi kérdésben. Továbbá elítél minden olyan szándékot, amely a magyarság elszlávosítására törekszik, és a jugoszláv kormány a magyar kisebbség jogos kívánságait teljesíteni fogja.

A BECSKEREKI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET ÉS A SZABADKAI MAGYAR NÉPKÖR MŰKÖDÉSÉNEK ÚJBÓLI ENGEDÉLYEZÉSE

A magyarság vezetői, de maga a délvidéki magyarság is tisztában van azzal, hogy a hivatalos helyről elhangzott ígéretnek nem szoktak százszázalékos konkrétumot jelenteni, éppen azért az adódott körülmények között meg kellett elégedniük a becskereki Magyar Közművelődési Egyesületnek november 6-án történt olyan értelmű engedélyezésével, amely az egyesület működését kizáróan Becskerek város területére korlátozza, és megtiltja az egyesületnek az ország más részein fiókok nyitását. Az egyesület az új engedély alapján november 22-én nagy múltjához méltó fényes külsőségek között tartotta meg alakuló gyűlését és Marton Andor megnyitó beszéde után elnökké dr. Várady Imrét, alelnökké Kovács István pápai prelátust, igazgatóvá Marton Andort, ügyésszé pedig dr. Borsodi Lajost választották meg.

Az egyelőre csak elvben engedélyezett szabadkai Magyar Népkör november 30-án nevének és alapszabálya egyes pontjainak megváltoztatására közgyűlést hívott egybe. Ennek az alapszabálymódosító közgyűlésnek összehívása arra enged következtetni, hogy a nagy hírű régi Népkör bizony elég súlyos feltételekkel kapta meg egyelőre elvben, de az alapszabályok módosítása után valóban is működési engedélyét. A magyar közművelődési egyesületnek ilyen feltételekhez kötött engedélyezése legsúlyosabban a becskereki Közművelődési Egyesületet érinti, amely mint a legrégebb (több mint 60 éves) kultúregyesület hivatva lett volna éppen szélesebb körű szellemi kisugárzásánál fogva a magyar kulturális egyesületek központja lenni. Sajnos, éppen ezt az egyesületet érte az az alapszabály-megszorítás, hogy fiókokat az ország más részeiben nem nyithat. Viszont a Délvidék két legnagyobb közművelődési egyesülete engedélyezésének bátorító hatására a bácskai és bánági községekben több magyar közművelődési egyesület alakult. Így Zomborban, Zentán, Regőcén, Csonoplyán, Doroszlón, Gomboson, Bezdánban, Magyarkanizsán és Bajmokon.

A NÉVVEGYELEMZÉST TÖRLŐ ÚJ MINISZTERI RENDELET

A jugoszláviai kisebbségek több mint egy évtizedes sérelmét, a Pribečevic által még annak idején elrendelt névvegyelemzést részben és egyelőre papiroson orvosolta most a közoktatásügyi miniszter egy kiadott rendelete, amely szerint utasította az iskolaügyi hatóságokat, hogy a jövőben a kétes hangzású

névvel rendelkező tanulók nemzetiségi hovatartozását minden esetben a szülők személyi bevallása alapján ítélik meg. Eszerint a magyar, német és más kisebbségi tanulók arra a tagozatra iratkozhatnak be, amelyre nemzetiségük bevallása alapján a szülők kívánják. Sajnos, e rendelkezésnek tárgyi értéke csak a jövőben, az új iskolai beiratkozáskor lesz, feltéve, hogy addig újabb rendelkezés nem gátolja meg ennek a rendeletnek a végrehajtását.

A BÁCSTOPOLYAI POLGÁRI ISKOLA ÉPÜLETÉNEK KÉRDÉSE

Ha már az iskolai kérdéseknél tartunk, akkor itt említjük meg a közép-bácskai magyarság egy ugyancsak régi keletű sérelmét, a bácsstopolyai polgári iskola katonai célokra történt lefoglalását. Még évekkel előbb, a Jeftić-kormány a nagy magyar község polgári iskolájának fokozatos megszüntetését rendelte el, és az iskola épületét a katonai hatóságoknak adták át. A folyó iskolai évben az iskola első osztályát már meg sem nyitották, és ezért több ízben népes küldöttség járt Belgrádban, hogy a nélkülözhetetlen iskolaépületet visszaszerezze. A község magyarsága áldozatkészségében már odáig ment, hogy a beszállásolt katonai szervek céljaira új épület felállítását határozta el. Most azután a bácsstopolyai polgári iskola sorsa végre dűlőre jutott, és a sok huzavona és deputációjárás meghozta eredményét, mert az iskolaépületet visszaadták a községnek. A miniszteri rendelet értelmében a beiratkozások is megkezdődtek, jóllehet előbb csak a II., III. és IV. osztályra szóló beiratásokat engedélyezték, utólag azonban az I. osztályra szóló felvétel is megkezdődött.

A DUNABÁNSÁGI KÖZÉPISKOLÁS NÖVENDÉKEK STATISZTIKÁJA

A Dunabánság közoktatásügyi osztálya az idei iskolai év megkezdésekor hivatalos kimutatást adott a különböző középiskolákba beiratkozott növendékekről. Eszerint a középiskolások száma a múlt évihez viszonyítva jelentősen növekedett, bár a lakosság számához viszonyítva még mindig a normális alatt van. A Dunabánságban 24 teljes fokú középiskola van, amelyekben az államnyelvű tagozatra 9119 fiú- és 5435 leánynövendék iratkozott be. A középiskolák kisebbségi tagozatán a fiútanulók száma 365, a leánynövendékek száma pedig 104 volt. A dunabánsági középiskolák tanulóinak száma összesen 15 023, míg a múlt tanévben mindössze 14 254 volt, a növekedés tehát 769 növendék. Különösen Újvidéken, Szabadkán és Kragujevacon okoz nagy gondot a tanulók nagy száma mellett az iskolák szűk volta. A Dunabánságban minden 103 257 lakosra esik egy középiskola.

A teljes fokú középiskolák során ki nem mutatott, de jelentékeny magyar növendékszámánál fogva minket közelebről érdeklő négyosztályos zentai reál-

gimnázium beírt növendékeinek megoszlása az idei iskolai évben így alakult: a szerb tagozaton 186 fiú és 120 leány, a magyar tagozaton pedig 80 a fiú és 49 a leány beírt növendékek száma. Így tehát a szerb tagozaton lévők száma összesen 306, a magyar tagozaton lévőké 129.

Még az újvidéki elemi iskolákba beírt növendékek számát jegyezzük ide. A 18 újvidéki elemi iskolába összesen 3374 fiút és 3060 leányt írtak be, vagyis a beírt tanulók száma 6434, a tavalyi 6184 növendékkel szemben. A tanulók nemzetiségi megoszlása a hivatalos jelentés szerint a következő: 3865 jugoszláv, 1390 magyar, 658 német, 178 zsidó, 154 tót, 149 orosz, 36 rutén, 3 román és 1 bolgár. A 18 újvidéki népiskolában 119 tanosztály van, az oktatást pedig 130 tanító látja el.

AZ ÚJVIDÉKI POLGÁRI MAGYAR KASZINÓ EGYESÜLETKÖZI ÉRTEKEZLETE

Az újvidéki magyar társadalmi egyesületek közös akciót kezdtek a különböző kulturális egyesületek összemunkálkodása érdekében. Ezért az újvidéki Polgári Magyar Kaszinó, mint a legidősebb társadalmi egyesület, közös értekezletre hívta össze az Újvidéken működő magyar egyesületeket. A megbeszélésen valamennyi magyar társadalmi egyesület képviseltette magát. Dr. Brezovszky Nándor, a kaszinó elnöke, az értekezlet céljaul az egyesületek kulturális programjának összeegyeztetését, békés és súrlódásmentes munkálkodásának biztosítását jelölte meg. A megjelent delegáltak egyesületeik részéről kivétel nélkül örömmel csatlakoztak ehhez a mozgalomhoz, és a legmesszebb menő támogatásról és megértésről biztosították egymást.

Az egyesületközi értekezletre az a körülmény adott okot, hogy két újvidéki egyesület egyazon darabot akarta ugyanabban az időben bemutatni, ami nyilvánvalóan mindkét egyesületnek anyagi kárát jelentette volna. Ilyen események elkerülésére alakult meg az egyesületközi bizottság, amely a jövőben a kultúrmunkát kifejtő egyesületek célirányos vezetésére és működésének összehangolására kíván befolyást gyakorolni.

MAGYAR SAJTÓSZEMLE

Röviden még a délvidéki magyar sajtóról szeretnénk szólni. Így a jugoszláviai magyar egyetemi ifjúság Szabadkán megjelenő *Híd* című folyóiratáról, amely megindításakor a magyar egyetemi fiatalság érdekeit és szellemi törekvéseit látszott szolgálni. Sajnos, valószínűleg a lap vezetésében és a munkatársak megválasztásában beállott változás miatt e folyóirat nagyon eltért eredeti célkitűzéseitől. Hangja is megváltozott, és újabb számaiból ítélve a *Híd* szinte már kommunista felfogásnak állt a szolgálatába. Legalábbis a spanyolországi viszonyokról írott cikke semmi kétséget nem hagy efelől. Kár, mert az a délvidéki ifjúság, amely életre keltette ezt a lapot, azt remélte, hogy komoly kisebbségi

kultúrtörékvéseinek ez a folyóirat lesz a szócsöve. Sajtószemlénk során említjük meg, hogy az újvidéki *Reggeli Újság* Egyesületi Közlöny címmel heti mellékletet ad ki a népnevelés, könyvtárélet és a vajdasági hivatásos színészetet helyettesítő műkedvelő színészet gyakorlati fejlődésének irányítására. Örömmel köszöntünk még egy sajtóvállalkozást, a Nagybecskerekben, Kelemen János szerkesztésében megjelenő *Ifjúság* című folyóiratot, amely régi hiányt igyekszik pótolni. A folyóirat első számának átlapozása után megállapíthatjuk, hogy a délvidéki magyar ifjúság szellemi nevelése jó kezekben van. Különösen a lap vezetőcikke biztosit bennünket erről, amelyet Marton Andor, egyik leglelkesebb vajdasági magyar írt az ifjúsághoz. Cikkében külön kihangsúlyozza, hogy „... az igazságnak mindig helye lesz e lapban, bár az igazság szava néha keserű, a kisebbségi magyar ifjú jellemének kialakításához azonban nélkülözhetetlen az önbírálat legszigorúbb szava is”.

Természetesen a magyarságnak mindezért áldozatokat kellett hoznia, amint azt a volt Magyar Párt vezető férfiainak a Szabadkára összehívott nagygyűlésen elhangzott nyilatkozataiból is tudjuk, amikor ezekért az engedményekért a magyar szavazókat a kormánypárt listáján való szavazásra hívta fel. Tényleg a szerb kormány azért ígérte ez engedményeket, hogy a 70 000 főnyi magyar választó a községi választásokon reá szavazzon. Ez meg is történt. Meg fogjuk látni, vajon ennek fejében a kulturális engedmények tartósak lesznek-e.